

مشروح مذاکرات

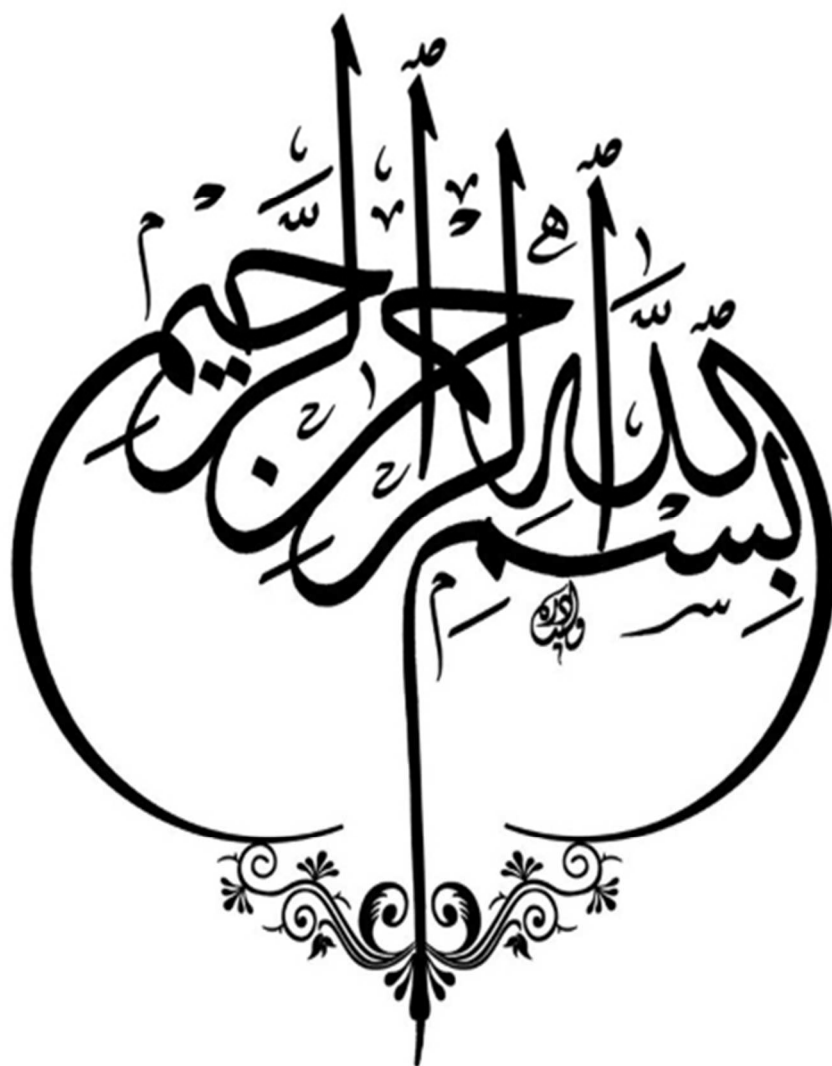
چهلمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(جلسه فوق العاده) - بندهای (۱)، (۲) و (۳)

(مورخ ۱۴۰۴/۰۷/۰۱)

تهیه و تدوین:
مدیریت کل امور هیأت عالی و شوراها
مهر ماه ۱۴۰۴

جمهوری اسلامی ایران
بنیاد عالی بانک مرکزی

چهلمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) در ساعت ۱۸:۰۰ روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۷/۰۱ با تلاوت آیاتی از کلام ا... مجید و ذکر صلوات بر محمد و آل محمد (ص) شروع شد.

آقای دکتر ابوالحسنی: بسم الله الرحمن الرحيم، عرض سلام، وقت بخیر و خوش آمد خدمت همه عزیزان دارم. چهلمین جلسه هیأت عالی (فوق العاده) را شروع می کنیم. امروز ۲ دستور کار اصلی و ۲ دستور کار سایر داریم که یکی از آن ها مربوط به بررسی پیش نویس دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری توسعه ای توسط نمایندگان بانک مرکزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه و دادستان محترم کل کشور است. مصوبه قبلی هیأت عالی در خصوص این موضوع، این بود که مصوبه نمایندگان، مصوبه هیأت عالی خواهد بود. در این کار گروه جناب آقایان دکتر قاسمی، دکتر مرادپور، دکتر نوری و نمایندگان بانک مرکزی حضور داشتند.

آقای دکتر اسماعیل زاده: آقای دکتر قاسمی، دغدغه ای در خصوص بانک توسعه جمهوری اسلامی داشتند که این موضوع در دستورالعمل مزبور لحاظ گردیده است. در خصوص بانک توسعه جمهوری اسلامی، جلسه ای را با حضور آقای دکتر قاسمی برگزار کردیم. از وزارت امور اقتصادی و دارایی هم آقای دکتر ابیانه و خانم دکتر محمودزاده تشریف داشتند. همکاران وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه بر این باور بودند که بانک توسعه جمهوری اسلامی به معنی آن بانکی که در قانون تعریف شده است، نیست. متناسب با این باور، بندهای مختلفی در دستورالعمل اصلاح و در نهایت این تصمیم گرفته شد که به جای کلمه «بانک» از کلمه دیگری مثل نهاد توسعه استفاده شود.

آقای دکتر پورمحمدی: در حال حاضر ۴ بانک توسعه ای وجود دارد. تلاش بر این است که این بانک ها به هیچ عنوان به منبع تغذیه بانک مرکزی وصل نشوند و بیشتر باید شکل پشتوانه ای پیدا کنند.

آقای دکتر ابوالحسنی: نتیجه بررسی کارگروه را به رأی می گذاریم. دوستانی که موافق هستند، رأی بدهند؛ تصویب شد. موضوع بعدی در خصوص بودجه بانک مرکزی است و به این صورت عمل می شد که نمایندگان از طرف سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی نشستی را با بانک مرکزی برگزار کرده و آنچه که هیأت عامل نهایی کرده بود، بررسی و نتیجه را در هیأت عالی مطرح می کردند. این موضوع بعد از جلسه هیأت عالی در مجمع عمومی بانک مطرح و تصویب می شود.

خانم دکتر اشرفی: با توجه به دستورالعمل سازمان برنامه و بودجه، حداکثر تا ۹ مهر ماه برای بارگذاری بودجه در سامانه سازمان برنامه و بودجه فرصت داریم. ترمیم بودجه سال ۱۴۰۴ و پیشنهاد بودجه سال ۱۴۰۵ در قالب دستورالعمل های بودجه ای که سازمان برنامه و بودجه ارائه داده و جلسات کارشناسی در خصوص آن

برگزار شده بود، تنظیم شد. همانطور که آقای دکتر ابوالحسنی اشاره فرمودند، اگر اجازه بدهید طبق روال سال قبل، بودجه با حضور نمایندگان نهایی شده و در جلسه بعدی هیأت عالی مطرح گردد.

آقای دکتر ابوالحسنی: بنابراین مصوبه به این صورت خواهد بود که نماینده سازمان برنامه و بودجه، معاونت امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت اقتصادی دادستان کل کشور و معاون توسعه مدیریت و منابع بانک مرکزی موضوع را بررسی و در هیأت عالی مطرح نمایند. دوستانی که موافق هستند، رأی بدهند؛ تصویب شد.

آقای دکتر مرادپور: دوستان پیشنهاد بودجه را در سامانه بارگذاری کنند.

آقای دکتر نوری: هیأت نظار نامه‌ای را مبنی بر اینکه تصویب صورت‌های مالی و مطرح شدن در هیأت عالی قبل از گزارش هیأت نظار بلا وجه است ارسال نموده که البته این یک امر بدیهی است. بانک مرکزی که خود ناظر بر برگزاری مجامع عمومی سایر بانک‌ها است، چرا تاکنون مجمع خود را برگزار ننموده است؟

آقای دکتر فرزین: در حال حاضر، منتظر گزارش هیأت نظار هستیم. به محض ارسال این گزارش می‌توانیم مجمع عمومی بانک را برگزار کنیم.

آقای دکتر مدنی‌زاده: ظاهراً نامه‌ای از طرف بانک مرکزی به رئیس جمهور ارسال شده و آمادگی برگزاری پیش مجمع اعلام گردیده است. پیرو آن نامه، هیأت نظار اعلام کرد که هنوز گزارش آن هیأت ارائه نشده است و امکان برگزاری مجمع عمومی وجود ندارد. نکته دیگر اینکه هیأت نظار، انتظار همکاری بیشتری را از سوی معاونت‌های بانک مرکزی در ارائه داده‌ها و اطلاعات دارد.

خانم دکتر اشرفی: طبق بند (۱۴) وظایف هیأت عالی در قانون بانک مرکزی، گزارشی که رئیس کل محترم در جلسه مجمع عمومی ارائه می‌دهد، باید در هیأت عالی مطرح شود. این گزارش حدود یک ماه پیش در جلسه هیأت عالی ارائه شد. این گزارش، یک گزارش اقتصادی است و گزارش هیأت نظار نمی‌باشد. طبق مصوبه هیأت عالی مقرر شد که مقدمات برگزاری مجمع عمومی انجام شود. این مصوبه به همه اعضا و از جمله هیأت نظار ارسال شد. اولین و مهمترین گزارش هر مجمعی، گزارش حسابرس و در خصوص بانک مرکزی، گزارش هیأت نظار است. حساب‌های بانک مرکزی در ۲۷ خرداد ماه سال جاری بسته شد و گزارش وضعیت مالی بانک مرکزی ارائه گردید. طبق قانون، یک ماه فرصت بررسی این گزارش وجود دارد، اما در سال‌های قبل برای ارائه گزارش هیأت نظار حدود ۴۵ الی ۶۰ روز زمان صرف می‌شد. البته امسال وضعیت کمی سخت‌تر شده است، دوره جنگ ۱۲ روزه را پشت سر گذاشتیم و همین عامل باعث شده است که کار کمی کندتر پیش برود؛ علی‌ایحال، هر کمکی از طرف بانک مرکزی لازم باشد، دریغ نخواهیم کرد. مجمع عمومی می‌بایست تا ۳۱ مرداد

ماه برگزار می‌شد، اما به دلیل جنگ ۱۲ روزه، دولت برگزاری مجمع عمومی را یک ماه به تعویق انداخت و تأخیر بیش از این، قابل توجیه نیست.

آقای دکتر پورمحمدی: به نظر بنده باید در این خصوص جلسه‌ای با حضور خانم دکتر یوسفی و خانم دکتر اشرفی برگزار شود. اگر نیاز به همکاری بیشتری از طرف بانک مرکزی است، تذکر لازم داده شود و اگر هیأت نظار نیاز به حمایت بیشتری دارد و با کمبود نیرو مواجه است، این کمبودها جبران شود تا هرچه سریع‌تر مشکل برگزاری مجمع حل شود.

آقای دکتر ابوالحسنی: با ذکر صلواتی بر محمد و آل محمد، وارد موضوع بعدی که مربوط به بررسی پیش‌نویس دستورالعمل اجرایی اعتبار در حساب جاری برای سرپرستان خانوار دارای درآمد منظم، مستمری یا یارانه می‌باشد، می‌شویم. لطفاً بخش نظارت مقدمه‌ای در خصوص این موضوع بفرمایند.

آقای دکتر اسماعیل‌زاده: بند (ث) ماده (۱۰) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت، اشاره دارد که بانک مرکزی باید دستورالعمل اعتبار در حساب جاری سرپرستان دارای درآمد مستمر و منظم را ایجاد کند. یعنی باید دستورالعملی از سوی بانک مرکزی مبنی بر ایجاد امکان تسهیلات در حساب جاری برای سرپرست خانوارهایی که درآمد منظم دارند، به بانک‌ها ابلاغ شود.

آقای دکتر فرزین: این موضوع که در مجمع عمومی رد شده بود.

آقای دکتر اسماعیل‌زاده: در قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت وجود دارد. مشابه این موضوع قبلاً وجود داشته است. مواردی همچون کارت رفاهی، کارت متصل به اوراق گام و غیره، اما چون تکلیف قانونی بود، باید انجام می‌شد. مدل و الگوی آن تقریباً مشابه حالت‌های قبلی است و این موضوع برای سرپرست خانوارهایی که حساب جاری دارند، صدق می‌کند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: این موضوع شبیه به یک موردی است که بنده به مجلس ارائه کرده بودم. در آنجا طرحی که ارائه شد، مربوط به کارت اعتباری بود که به خانوار داده می‌شد و با استفاده از این کارت، اعتبار آن به تولیدکننده می‌رسید. یعنی اعتباری داده شده در جهت کسب و کار و تولید هدایت می‌شد. این موضوع باعث تأثیر بر هر دو سمت عرضه و تقاضا شد. با توجه به التهابات ارزی که وجود دارد، دادن اعتبار بدون مشروط کردن آن، باعث مصرف کردن اعتبار در بازار ارز و طلا خواهد شد. پیشنهاد بنده این است که دستورالعمل به نحوی تدوین شود که اعتبار مذکور صرفاً در بخش تولید و کسب و کار مصرف شود.

آقای دکتر اسماعیل زاده: این مدلی که آقای دکتر مدنی زاده اشاره کردند به نوعی در کارت رفاهی متصل به اوراق گام وجود دارد. اگر به همان شکل باشد، محصول تکراری خواهد بود.

آقای دکتر مدنی زاده: می توانید اعلام کنید که این بند قانونی قابل اجرا نیست.

آقای دکتر پورمحمدی: قابل اجرا هست، می توان دستورالعمل را به نحوی تدوین کرد که نکته مد نظر شما را هم در برگیرد. نکته اول اینکه، این موضوع یک تکلیف قانونی است و باید به مجلس پاسخ داده شود. نکته دوم اینکه، باید دستورالعمل را به نحوی اصلاح کنیم که این نکته مد نظر آقای دکتر مدنی زاده را هم در برگیرد و نکته آخر اینکه اگر این موارد انجام نشود، مجلس این موضوع را در بودجه مطرح می کند و محدودیت هایی ایجاد می کند که دیگر نتوان آن را به راحتی اجرا کرد.

آقای دکتر اسماعیل زاده: به این دغدغه در ماده (۹) دستورالعمل اشاره شده است. آیا لازم است اصلاحی صورت بگیرد؟

آقای دکتر محمودپناه: اولاً، این موضوع در سطح همان اعتبار خردی است که بانک ها پرداخت می کنند؛ یعنی اگر قبلاً گرفته باشد، نمی تواند بیشتر از سقف آن دریافت کند و عملاً از سایر روش ها استفاده کرده است. دوم اینکه، فقط مربوط به سرپرست خانوارها است و سوم اینکه، فقط از حسابی که حقوق می گیرد می تواند اعتبار را دریافت کند.

آقای دکتر اسماعیل زاده: اگر اجازه بدهید با توجه به تکلیف قانونی، این موضوع را مصوب در نظر بگیریم، سپس طی جلسه ای با حضور آقای دکتر مرادپور، اصلاحات مد نظر وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی را انجام خواهیم داد.

آقای دکتر فرزین: این موضوع را به آینده موکول نکنید و اصلاحات را همین الان انجام بدهید.

آقای دکتر نوری: هدف این است که جریان نقدی، مستقیم به بازار کالا وارد نشود.

آقای دکتر بحرینی: یکی از بحث هایی که کارآفرینان داشتند شبیه همین موضوع بود. طبق مصوبه مجلس، قرار است به خانوارها اعتباری داده شود. ضمانت آن هم، همان درآمد مستمر است. در حال حاضر، کارآفرینان به شدت نیاز به نقدینگی دارند و اگر ارتباطی برقرار شود، حاضر هستند که سود بانک را بدهند؛ یعنی، برای خانوار رایگان باشد و چون اعتبار در حساب جاری است، اگر در بحث سود وارد شویم، ممکن است شورای فقهی به آن ایراد بگیرد. برای اینکه موضوع برای همه مطلوب باشد، خانوار تسهیلات خود را به شرطی دریافت

کند که از تولیدکننده‌ای که فهرست آن از قبل مشخص است، خرید کند. اگر این موضوع با نرخ معقولی طراحی شود، هم تکلیف قانونی انجام شده و هم تزریق منابع به بخش تولید انجام می‌شود.

آقای دکتر قوامی: در ماده دیگری از قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت اشاره شده است که حساب جاری و قرض الحسنه برای تسهیلات خرد باشد اما در اینجا تقاضای دیگری ایجاد می‌شود؛ تسهیلات خرد از حساب جاری و قرض الحسنه پرداخت می‌شود.

آقای دکتر محمودپناه: تسهیلات قرض الحسنه از منابع قرض الحسنه و ۵۰ درصد منابع حساب جاری است اما تسهیلات دیگر از سبد بانک پرداخت می‌شود که شامل مدت دار و غیره می‌باشد.

آقای دکتر نادعلی: در حال حاضر، مشکلی که در کارت اعتباری متصل به اوراق گام (که دستورالعمل آن در حال بازنگری است)، وجود دارد این است که نرخ تسهیلاتی که مصرف کننده دریافت می‌کند باید حدود ۲۳ درصد باشد اما الان، در مدل مشخص نیست کالایی که پذیرنده اوراق یا کارت اعتباری به مصرف کننده می‌دهد به چه قیمتی می‌باشد. درست است که ابتدا اعلام شده که هزینه صدور اوراق گام ۲/۵ درصد و هزینه صدور کارت اعتباری ۲ درصد می‌باشد اما نرخی که برای مصرف کننده تمام می‌شود هنوز مشخص نیست. در مدل جدید، این موضوع این طور اصلاح می‌شود که بانک به گونه‌ای با پذیرنده قرارداد را بنویسد که از طرف بانک مرکزی هم حمایت صورت بگیرد تا مصرف کننده به نرخ تسهیلات ۲۳ درصدی نزدیک شود. در اینجا هم اعتباری که به خانوار داده می‌شود، در قالب عقد مباحه است. نظر بنده این است که فعلاً این موضوع را با موضوع کارت رفاهی مخلوط نکنیم.

آقای دکتر مدنی‌زاده: یعنی این اعتبار را به گونه‌ای در نظر بگیریم که ابتدا نزد خانوار است و بعد به تولیدکننده منتقل می‌شود. نظر آقای دکتر بحرینی این است که در ترتیبات اجرا به نحوی عمل شود که این نرخ کمتر شود یا به صفر برسد. شاید لزومی نداشته باشد که این موضوع در دستورالعمل منعکس شود اما می‌توان در عملیات مربوط، آن را اجرایی کرد.

آقای دکتر نادعلی: به این موضوع اشاره شده است که اگر پذیرنده، تولیدکننده باشد بانک مرکزی در چارچوب عملیات بازار باز، رپوی بانک را می‌پذیرد؛ در واقع، یک سیاست تشویقی گذاشته شده است.

آقای دکتر مدنی‌زاده: اگر به صورت تسهیلات باشد، بانک‌ها مسئله سقف اعتباری و کنترل مقداری ترازنامه پیدا می‌کنند، اما اگر در قالب اعتبار و به شکل اوراق گام باشد، به نوعی جزء اقلام زیرخط ترازنامه می‌شود و تا وقتی که اوراق گام بالا نیاید، از ظرفیت زیرخط می‌توان استفاده کرد چون اگر بالای خط باشد، در اعطای

آن سخت‌گیری می‌کنند ولی اگر به صورت اوراق گام باشد، ظرفیت آن باز می‌شود و بانک‌ها آن را راحت‌تر اعطا می‌کنند. در شرایط رکود و تورم حال حاضر، به دلیل کنترل نقدینگی، استفاده از ارقام زیر خط ترازنامه بانک، درست‌ترین سیاستی است که بانک مرکزی می‌تواند آن را اتخاذ کند. لذا، پیشنهاد می‌شود که این موضوع را در قالب اوراق گام ببریم و از آن ظرفیت استفاده کنیم.

آقای دکتر ابوالحسنی: ما رأی‌گیری می‌کنیم و در مصوبه به عبارت «با اعمال اصلاحاتی» اشاره می‌کنیم تا دوستان دستورالعمل را اصلاح و ارائه کنند. جمع‌بندی موضوع به این شرح است که «دستورالعمل مطرح و با کلیات آن موافقت و مقرر شد به گونه‌ای اصلاح شود که این اعتبار مستقیماً به تولید و تولیدکننده اصابت کند».

آقای دکتر مدنی‌زاده: به گونه‌ای که این اعتبار در قالب اعتبار ارقام زیر خط ترازنامه باشد.

آقای دکتر اسماعیل‌زاده: جساراً در صورت امکان مصوب شود که دستورالعمل با اصلاحاتی طرح و تصویب شد و مقرر گردید این ابزار در راستای افزایش در بخش تولید کشور استفاده شود و اصلاحات لازم را با جناب آقای دکتر مرادپور انجام خواهیم داد.

آقای دکتر ابوالحسنی: در متن مصوبه ذکر می‌شود که دستورالعمل با اصلاحاتی به تصویب رسید. بنابراین در این خصوص رأی‌گیری می‌کنیم.

آقای دکتر نادعلی: با توجه به این‌که اوراق گام مسائل و مشکلات خاص خود را دارد و تا کنون در مجموع حدود ۱۷ همت در این قالب پرداخت شده است و برای این‌که بانک‌ها به انجام این موضوع تمایل داشته باشند و اگر قصد داریم از این ابزارهای تأمین مالی زنجیره‌ای در بخش تولید استفاده کنیم، پیشنهاد من این است که این اعتبار در سقف کنترل مقداری بانک‌ها لحاظ نشود.

آقای دکتر ابوالحسنی: بنابراین دوستانی که موافق هستند اعلام رأی بفرمایند. تصویب شد.